

Koulunuorisotyö kunnissa – panostus nuorten hyvinvointiin

Tietopaketti kunnille koulunuorisotyöstä

Päivitetty syyskuu 2025

Koulunuorisotyön monet mahdollisuudet!

Sivistyskunnan tehtäviin kuuluu
perusopetuksen ja nuorisotyön järjestäminen.

Koulunuorisotyö on yksi keskeinen tapa
edistää oppilaitosten ja nuorisopalveluiden
yhteistyötä lasten ja nuorten parhaaksi.

Nuorisotyö kouluissa

- Koulunuorisotyöllä tarkoitetaan ala- ja yläluokilla tehtävää nuorisotyötä. Oppilaitosnuorisotyöllä tarkoitetaan nuorisotyötä toisella asteella.
- Koulunuorisotyö voi kattaa kaikki perusopetuksen vuosiluokat.
- Koulunuorisotyön on kuitenkin perinteisesti painottunut yläluokille ja alakoulun viimeisille luokille.

Koulunuorisotyön monet muodot

- Nuorisotyön menetelmiä voivat olla esimerkiksi
 - ryhmätykset,
 - teemallisten oppituntien, -päivien ja -tapahtumien järjestäminen,
 - pienryhmätoiminta,
 - vanhempainiltojen järjestäminen yhdessä koulun kanssa,
 - välituntien aikainen toiminta sekä
 - kerho-, harrastus ja vapaa-ajan toiminta.
- Näiden lisäksi nuorisotyöntekijä osallistuu kouluissa mm. monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamiseen, yhteisöllisen oppilashuollon toimintaan sekä oppilaskuntatoimintaan.

Lakien mahdollistamaa yhteistoimintaa

Kunnan tehtävät

- Kunnilla on nyt ja tulevaisuudessa keskeinen lakisääteinen tehtävä perusopetuksen, nuorisotyön ja paikallisen nuorisopolitiikan järjestäjänä ja toteuttajana.
- Kunta vastaa sekä perusopetuksen että nuorisotyön järjestämisestä.
 - opetustoimen ja nuorisopalveluiden yhteistyö on luontevasti ja pitkäjänteisesti toteutettavissa.
- Lasten ja nuorten hyvinvointia vahvistetaan toimialojen yhteisellä suunnittelulla. Tätä edellytetään mm.
 - lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa,
 - monialaisten ohjaus- ja palveluverkostojen toiminnassa (nuorisolaki 9§) sekä
 - opiskeluhuoltosuunnitelmassa kunta- ja hyvinvointialueetasolla.
 - turvallisuussuunnittelussa kunta –ja yksikötasoisesti

Koulujen yhteistyön rakenteet

- Perusopetuksen järjestäjän yhteistyötä ohjataan lainsäädännöllä.
 - Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa (Pol 47 §).
 - Opetuksen järjestäjä kirjaa ns. **lukuvuosisuunnitelmaan** mm. opetuksen yhteydessä järjestettävästä muusta toiminnasta (PoA 9 §).
 - Opetussuunnitelman perusteissa muuta toimintaa kuvaillaan opetukseen läheisesti liittyväksi toiminnaksi. **Paikallisessa opetussuunnitelmassa** määritellään tarkemmin toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet mm. miten yhteistyö kunnan/koulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa organisoidaan, seurataan ja kehitetään sekä oppilaita osallistetaan.
 - Koulu voi tehdä yhteistyötä nuorisotoimen kanssa esim. tapahtumin ja aktiviteetein, osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia ja yhteisöllisyyttä vahvistavasti. Koulunuorisotyö voi olla yksi tärkeä osa yhteistyötä.
- Koulun ja nuorisotyön yhteistyön aloittamisessa kumpi tahansa voi olla aloitteellinen.

Opiskeluhuollon ja nuorisotyön yhteistyö

Kunnallinen nuorisotyö ja nuorisopolitiikka

Nuorisolaki 1285/2016

- Tavoite:
 - edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa, tukee nuorten kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä sekä harrastamista ja muuta toimintaa kansalaisyhteiskunnassa sekä edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.
- Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan lakisääteisiin tehtäviin. Kunnilla on suuri vapaus järjestää ja suunnata nuorisotyön palveluita ja toimintaa paikallisten tarpeiden mukaan.
- Nuorisotyö tekee yhteistyötä monien tahojen kanssa. Nuorisotyön palveluita järjestettäessä yhteistyö nuorten ja heidän perheidensä sekä muiden nuorten kanssa työskentelevien ja toimivien kanssa on keskeistä.
- Nuorisolaki pyrkii vahvistamaan nuorten elinolojen kehittämiseksi tehtävää laajapohjaista yhteistyötä sekä nuorten osallisuutta omassa elämässään ja arkiympäristössään.
- Ammattilaisuus nuorisotyössä näkyy mm. siinä, että henkilöstöllä on osaamista ja pitkä kokemus yhteisöllisestä työstä.

Koulunuorisotyön tavoitteita voivat olla mm.

- Vertaissuhteiden vahvistaminen
- Ryhmähengen vahvistaminen
- Kiusaamisen/ väkivallan ehkäisy
- Varhaisen puuttumisen mahdollistaminen
- Kouluviihtyvyyden vahvistaminen
- Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien tukeminen
- Vapaa-ajan toiminnan tukeminen
- Nuorilähtöisyyden lisääminen
- Oppimisen edistäminen
- Opintojen keskeyttämisen ehkäiseminen
- Koulutussiirtymien tukeminen
- Nuorisotyön palveluista tiedottaminen

Monialainen oppilas- ja opiskelijahuolto

Tehtävä:

- Opiskeluhuollon (1287/2013) tavoitteena on mm. edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä sekä edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.
- **Yhteisöllinen opiskeluhuolto** on lasten ja nuorten hyväksi ja eduksi tehtävää opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen koulutuspalveluissa toteutuvaa monialaista yhteistyötä. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki opiskeluhuollon toimijat. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista.
- Opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevaan osioon sisältyy myös mahdollisuus yhteistyöhön muiden toimijoiden kanssa, esimerkiksi kunnan nuorisotoimen kanssa.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja nuorisotyö

- Koulujen yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön voi osallistua nuorisotyön edustaja. Nuorisotyön mukanaolo opetuksen järjestäjäkohtaisessa ja koulukohtaisessa oppilashuoltotyöryhmässä edistää yhteistyötä ja tiedonkulkua.
- Osallisuutta lisäävät toimintatavat vahvistavat nuorten hyvinvointia.
- Nuorisotyöntekijöillä on paljon annettavaa kouluyhteisöön sitouttamisessa ja yhteisöllisyyden kasvattamisessa.
- Nuorisotyölle on luontevaa tuoda asiantuntijuutta ja osaamista mm.
 - kaverisuhteiden vahvistamiseen ja harrastamiseen tukemiseen,
 - päihteiden käytön ehkäisemiseen ja puuttumiseen,
 - väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyyn ja
 - kriiseissä, poikkeustilanteissa sekä uhka- ja vaaratilanteissa.

Opiskeluhuollossa ja nuorisotyössä on samankaltaisia tavoitteita

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

Tarkoitus 2§

- 1) edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä **osallisuutta** ja ehkäistä ongelmien syntymistä;
- 2) edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, **yhteisöllistä toimintaa** sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä;
- 3) turvata varhainen tuki sitä tarvitseville;
- 4) turvata opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhoitopalvelujen **yhdenvertainen** saatavuus ja laatu;
- 5) vahvistaa opiskeluhuollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja **monialaisena yhteistyönä**.

Nuorisolaki

Tavoitteet 2§

- 1) edistää nuorten **osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia** sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa;
- 2) tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, **yhteisöllisyyttä** sekä **niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista**;
- 3) tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa;
- 4) edistää nuorten **yhdenvertaisuutta** ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista; sekä
- 5) parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat:

- 1) yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys;
- 2) kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen;
- 3) **monialainen yhteistyö**.

**Löydä yhteinen,
hyödynnä erityinen
– vahvista lasten ja
nuorten
hyvinvointia**

Pohdintaa

Oppilaitosnuorisotyö on vakiintunutta perusopetuksessa, mutta lisääntynyt erityisesti lukioissa ja ammattioppilaitoksissa.

Jatkossa kunnissa on tärkeä pohtia koulu- ja oppilaitosnuorisotyön yhteistyön rakenteiden pysyvyyttä ja resursointitarpeita perusopetuksessa ja/tai toisen asteen koulutuksessa.

Toiminnan suunnitelmallisuus:

- **Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja opiskeluhuolto-suunnitelma kokoavat kunnassa yhteiset toimintamallit ja prosessit – huomiota tulee kiinnittää nuorten koko elämää, arkea ja kasvuoloja koskevaan jatkumoon.**
- **Opetussuunnitelmaan perustuva lukuvuosisuunnitelma konkretisoi toiminnan ja yhteistyön muodot koulutasolla lukuvuosittain.**

Nuorisotyötä kouluissa toteutetaan koulun ehdoilla.

Lisäksi on tärkeä tunnistaa opiskeluhuollon ja nuorisotyön samankaltaiset tavoitteet, vaikka lakipohja on eri.

Laadukkaalla yhteistyöllä, luottamuksella ja yhteisillä pelisäännöillä päästään parhaaseen lopputulokseen.

Lisätietoja ja lähteitä

- [Aluehallintoviraston tietolähde kouluissa tehtävästä nuorisotyöstä](#)
- Seurantatietoa koulunuorisotyön kehityksestä: [Poikkeusoloista uuden kynnykselle: Kunnallinen nuorisotyö Suomessa 2023](#) (Nuorisotutkimusseura)
- [Koulu- ja oppilaitosnuorisotyön osaamiskeskus Nuoska](#) (Xamk)
- [Selvitys: Kunnat tehneet isoja panostuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin](#) (Kuntaliitto)
- [Kyselytulos: Kunnissa panostetaan lasten ja nuorten hyvinvointiin – tueksi tarvitaan hyvinvointialueet](#) (Kuntaliitto)

Koulunuorisotyön tarve ja resurssointi on syytä pohtia tarkkaan. Nuorisotyön painopisteen on tärkeää olla vapaa-ajan toiminnoissa.

Ei ole tarkoituksenmukaista, että koulupäivään lisätään aikuisia, jos se tarkoittaa, että heitä ei ole nuorten vapaa-aikana saatavilla.

Tästä ei kannata tinkiä!

Lisätietoja:

Mari Sjöström
Erityisasiantuntija
+358 50 575 8622
mari.sjostrom@kuntaliitto.fi
[@MariSjostrom](https://www.instagram.com/MariSjostrom)

Elsa Mantere
Liikunta ja nuorisoasioiden
erityisasiantuntija
+358 50 565 0306
elsa.mantere@kuntaliitto.fi

Tatu Keitaanniemi
Projektikoordinaattori
+358 50 477 9005
tatu.keitaanniemi@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi